

О. В. КРЕСІН,
доктор юридичних наук, професор

МІЖНАРОДНИЙ ЕКСПЕРТНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ «ДЕОКУПАЦІЯ. ЮРИДИЧНИЙ ФРОНТ»

18 березня 2022 р. відбувся Міжнародний експертний круглий стіл «Деокупація. Юридичний фронт», організований Державним торговельно-економічним університетом спільно з Українською асоціацією порівняльного правознавства, Українською асоціацією міжнародного права та Асоціацією реінтеграції Криму. Ініціатор і модератор заходу – О. В. Кресін, доктор юридичних наук, член-кореспондент Міжнародної академії порівняльного права, керівник Центру порівняльного правознавства Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, професор Державного торговельно-економічного університету. Цей круглий стіл став першим у світі юридичним форумом, присвяченим юридичній оцінці проблем, викликаних новою стадією агресії РФ проти України.

Як відзначалося під час відкриття експертного круглого столу, широкомасштабне вторгнення РФ на територію України стало новою стадією війни, яка триває вже дев'ятий рік, і гібридної агресії, закоріненої у неготовності Кремля і значної частини росіян сприйняти незалежність нашої держави і навіть саме існування українського народу.

У цих умовах особливого значення набуває юридичний фронт протистояння агресору. По-перше, юристи покликані творити нові смисли, виваженою науковою мовою обґрунтовуючи наше право на існування, цілісність і суверенітет – на противагу дискурсу агресора, ладного виправдати своє порушення всіх принципів права і моралі. По-друге, своїм узагальненням і юридичною кваліфікацією величезної кількості злочинів, проблем і ситуацій, викликаних війною, своїми висновками і рекомендаціями юристи і політологи створюють фундамент захисту і відновлення прав та інтересів людини і держави. І хоча право не діє так швидко і ефектно, як військова сила, політичний та економічний тиск, але в тривалій перспективі воно є не лише більш ефективним, а й єдиним надійним засобом відновлення справедливості.

Тому вперше в умовах повномасштабної війни, як нової й трагічної реальності, було вирішено об'єднати зусилля багатьох учених для пошуку правових відповідей на проблеми, що постали перед нами. Для цього було обрано експериментальну форму проведення науково-практичного заходу, що поєднала платформу, створену в мережі Facebook, з комунікаційними засобами платформ Zoom та YouTube. Усе це допомогло забезпечити надзвичайну оперативність, доступність та інтерактивний характер підготовки і проведення заходу.

Матеріали круглого столу готувалися і були представлені для обговорення завчасно. Вони охопили дванадцять обраних організаторами напрямів: кваліфікація правового статусу АР Крим, м. Севастополь та ОРДЛО; відповідальність за колабораціонізм на територіях, анексованих і незаконно контрольованих РФ; захист прав людини на територіях, анексованих та незаконно контрольованих РФ; охорона культурної спадщини та екологічна безпека на територіях, анексованих і незаконно контрольованих РФ; кваліфікація агресії РФ проти України на морських просторах; судовий фронт протистояння України та РФ і відповідальність останньої за здійснення агресивної війни та вчинення воєнних злочинів; відповідальність РФ за терористичні й кібертерористичні дії проти України; режими міжнародних санкцій проти РФ у зв'язку з агресією проти України; кваліфікація гібридної війни РФ проти України та відповідальність за її ведення; стан і перспективи міжнародної миротворчої діяльності в Україні; заборона проросійських політичних партій, громадських об'єднань та ЗМІ, її законодавче забезпечення.

Міжнародний експертний круглий стіл «Деокупація. Юридичний фронт» відбувся в нескореній столиці України Києві. Загалом було представлено 44 доповіді та 17 виступів, підготовлених дослідниками з усіх регіонів України, а також США, Польщі, Італії, Молдови, Естонії, Франції, Литви. Окрім англійської та української мовної сесії, на круглому столі було також передбачено загальну дискусію. Загалом у цьому форумі на платформі Zoom взяли участь понад 90 учасників, а також майже 500 учених скористалися трансляцією заходу в YouTube. Значна частина доповідачів експертного круглого столу – наукові співробітники Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України: Н. В. Ворогіна, С. О. Короед, О. В. Кресін, І. О. Кресіна, В. Н. Кубальський, П. Ф. Кулинич, Н. Р. Малишева, В. І. Олещенко, Н. М. Оніщенко, І. М. Проценко, К. О. Савчук, О. М. Стойко, М. Д. Ходаківський, В. Д. Явір та ін. З матеріалами круглого столу, розміщеними на платформі Facebook, ознайомилися понад 4500 читачів. За підсумками круглого столу протягом кількох днів було опубліковано збірник матеріалів¹.

Але найважливішим доробком учених стали підготовлені окремо докладні й конкретні висновки і рекомендації щодо кожного з визначених напрямів, що містять аналіз та юридичну кваліфікацію, конкретні пропозиції правотворчого, правозастосовного, політичного й управлінського характеру. Цей документ є першою комплексною експертизою правових проблем, викликаних російською агресією проти України. Його було надіслано для розгляду і використання органам влади нашої держави, а також урядам зарубіжних держав, міжнародним організаціям і судовим інстанціям. У середині березня побачив світ також англійський переклад цієї колективної експертизи². Українською текст опублікований у збірнику матеріалів круглого столу, а також у щорічній Національній доповіді НАН України та інших виданнях³.

За підсумками міжнародного експертного круглого столу 13 квітня 2022 р. було представлено, а згодом і опубліковано доповідь на засіданні Президії НАН України на тему «Правові аспекти протидії російській агресії та відновлення територіальної цілісності України»⁴. У доповіді було також запропоновано актуальні напрями діяльності НАН України в умовах війни.

1. Деокупація. Юридичний фронт [Електронне видання]: матеріали Міжнародного експертного круглого столу (Київ, 18 березня 2022 р.) / Держ. торг.-екон. ун-т, Укр. асоціація порівняльного правознавства, Укр. асоціація міжнар. права, Асоціація реінтеграції Криму; упоряд. і наук. ред. О. В. Кресін. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. 224 с. ISBN 978-966-918-037-7. DOI: 10.31617/k.knute.2022-03-18. Про це див. також: Кресін О. В. Міжнародний експертний круглий стіл «Деокупація. Юридичний фронт» // Сайт «Юридичний вісник України». URL: <https://yvu.com.ua/deokupatsiya-yurydychnyj-front/> 2. De-Occupation of Ukraine. Legal expertise [Electronic publication] / State University of Trade and Economics, Ukrainian Association of Comparative Jurisprudence, Ukrainian Association of International Law, Association of Reintegration of Crimea; Ed. by O. V. Kresin. Kyiv: State University of Trade and Economics, 2022. 58 p. ISBN 978-966-918-038-4. DOI: 10.31617/k.knute.2022-03-18-en 3. Новітні виклики і загрози у війні Росії проти України: правові оцінки й рекомендації (за матеріалами Міжнародного експертного круглого столу «Деокупація. Юридичний фронт») / Упор. О. В. Кресін // Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький / Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. С. 509–546; Міжнародний експертний круглий стіл «Деокупація. Юридичний фронт» (Київ, 18 березня 2022 р.): висновки і рекомендації / Упор. О. В. Кресін. *Суспільно-політичні процеси*. 2022. Вип. 19. С. 120–170; Висновки і рекомендації Міжнародного експертного круглого столу «Деокупація. Юридичний фронт» Київ, 18 березня 2022 року (у редакції від 4 квітня 2022 р.). *Юридична Україна*. 2022. № 4. С. 59–85. 4. Кресін О. В. Правові аспекти протидії російській агресії та відновлення територіальної цілісності України (за матеріалами доповіді на засіданні Президії НАН України 13 квітня 2022 року). *Вісник НАН України*. 2022. № 6. С. 60–65.